

Finansdepartementet
Postboks 8008 Dep
0030 OSLO

Deres ref
15/428

Vår ref
16/1037-

Dato
17.06.2016

Spørsmål om merverdiavgiftsbelastning på vederlag etter åndsverkloven § 45b

Kulturdepartementet viser til Finansdepartementets brev 16. oktober 2015 samt etterfølgende telefonisk kontakt om at det vil ta noe tid før Kulturdepartementet kan behandle saken.

Finansdepartementet uttaler i sitt brev at det på bakgrunn av en konkret henvendelse har *"til behandling spørsmål om tolkingen av merverdiavgiftsloven § 3-7 fjerde ledd. Fordi forståelsen av åndsverkloven har betydning for tolkingen av merverdiavgiftsregelverket, ber vi om Kulturdepartementets tilbakemelding på vår forståelse av åndsverkloven.*

Den rettslige problemstillingen er rekkevidden av unntaket i merverdiavgiftsloven § 3-7 fjerde ledd. Nærmere bestemt er spørsmålet om vederlag etter åndsverksloven § 45 b omfattes av unntaket."

Det vises i brevet til at merverdiavgiftsloven § 3-7 fjerde ledd har følgende ordlyd:

"Opphavsmannens omsetning av egne kunstverk og opphavsrett til egne litterære og kunstneriske verk er unntatt fra loven. Det samme gjelder slik omsetning ved mellommann i opphavsmannens navn."

Det fremgår av bl.a. NOU 2008:7 Kulturkommisjonen s. 62 at bestemmelsen må ses i sammenheng med åndsverkloven. I åndsverkloven gis opphavsmenn og andre rettighetshavere rettigheter til sine åndsverk og arbeider. Mens opphavsretten er regulert i lovens første kapittel, er andre, såkalte nærstående rettigheter regulert i lovens femte kapittel.

Etter et sitat om nærstående rettigheter fra Ole-Andreas Rogstads bok Opphavsrett (2009) s. 15, avsluttes Finansdepartementets brev slik:

"Åndsverksloven § 45 b om lydopptak av utøvende kunstneres prestasjoner er plassert i lovens kapittel 5. Slik Finansdepartementet forstår § 45 b, regulerer denne bestemmelsen vederlagsretten for lydopptak av utøvende kunstneres prestasjoner, men det er her ikke tale om en opphavsrett til et åndsverk i snever forstand.

Vi ber om Kulturdepartementets tilbakemelding på denne lovfortolkningen av åndsverksloven. Vi ber også om en overordnet beskrivelse av hvilke rettigheter som faller innenfor de nærstående rettigheter i kapittel 5 i åndsverkloven."

I det følgende vil vi forsøke å gi de tilbakemeldinger som Finansdepartementet ber om, og i den forbindelse også redegjøre for hovedtrekkene i åndsverklovens system, da dette har betydning for lovtolkningen.

Om åndsverkloven og tolkingen av denne

Åndsverkloven inneholder ulike typer regler, hvor de viktigste går ut på å gi rettigheter til de som skaper og fremfører åndsverk samt andre nærmere angitte rettighetshavere. Loven inneholder også regler om avgrensning av rettigheter og forvaltning av disse, og en sentral oppgave for loven er å balansere hensynet til rettighetshavere på den ene siden og hensynet til brukere av åndsverk og samfunnet for øvrig på den andre siden. I tillegg inneholder loven regler om overgang av rettigheter, vernetid, sanksjoner med mer.

Åndsverkloven gir altså rettigheter til flere typer rettighetshavere. Den mest sentrale er opphavsretten, som gis til den som *skaper* åndsverket, f.eks. en komponist, jf. § 1. Regler om opphavsrettens gjenstand og innhold er samlet i lovens første kapittel. Loven gir også rettigheter til andre typer rettighetshavere, de såkalte nærstående rettigheter som fremgår av lovens femte kapittel.¹ Loven er bygget opp slik at bestemmelser i første til tredje kapittel i stor grad også gjelder for de nærstående rettighetene gjennom henvisninger. Om en holder seg til musikkfeltet, vil slike nærstående rettighetshavere være de utøvende kunstnerne som *fremfører* åndsverket (artist, sanger, musiker), jf. § 42, og produsenten som *tilvirker* musikkinnspillingen/lydopptaket (tradisjonelt sett plateselskapet), jf. § 45. I mange tilfeller vil en og samme person bekle flere av disse rollene, for eksempel artisten som fremfører egen musikk som hun gjerne også produserer selv – like fullt er dette separate rettigheter som i loven gis til de som innehar rollene i de enkelte tilfeller, og i opphavsrettslig forstand knytter det seg altså ulike originære rettigheter til den samme innspillingen. Ved offentlig fremføring av innspilt musikk har rettighetshaverne til musikken krav på vederlag – opphavsmennene har her en enerett (jf. § 2) som i praksis forvaltes av TONO, mens artistene og produsentene har en vederlagsrett (jf. § 45b) som forvaltes av Gramo.²

---

¹ Kulturdepartementet har på høring et forslag til ny åndsverklov, hvor oppbyggingen er foreslått endret, bl.a. for at de rettigheter som loven gir i større grad skal kunne behandles samlet og før lovens øvrige bestemmelser om avgrensning og overgang m.m. Høringssaken kan finnes via denne lenken:

<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/horing---forslag-til-ny-andsverklov/id2479768/>

² Siden opphavsmennene her har enerett, er den offentlige fremføringen i prinsippet betinget av disses samtykke, men i de aller fleste tilfeller håndteres dette gjennom en avtale med TONO, som etter fullmakt forvalter eneretten på vegne av opphavsmennene til musikken.

Alle de rettigheter som åndsverkloven gir, enten det er i første eller femte kapittel, er såkalte originære rettigheter, dvs. at de utspringer direkte fra loven, og ikke erverves ved rettshandel eller rettighetsoverføring. I Finansdepartementets brev er det gjengitt to utdrag fra NOU 2008: 7, hvor det presiseres at det bare er fysiske personer som kan skape åndsverk.³ Det fremgår videre at juridiske personers omsetning av opphavsrett som utgangspunkt vil være avgiftspliktig. Kulturdepartementet vil i denne sammenheng understreke at disse uttalelser relaterer seg til opphavsrett etter åndsverkloven første kapittel, ikke nærstående rettigheter etter femte kapittel. Det er sikker rett at også juridiske personer kan ha originære rettigheter etter åndsverkloven femte kapittel, jf. Ole-Andreas Rognstads bok *Opphavsrett* (2009) s. 316:

"[D]et er den eller de som forestår, i betydningen tilrettelegger og bærer omkostningene med produksjonen av opptakene, som er rettighetssubjekter etter § 45. Det betyr at juridiske personer – i motsetning til etter § 1 – kan, og gjerne vil, ha originære rettigheter etter § 45."

Som nevnt ovenfor, er det i Finansdepartementets brev inntatt et sitat fra Rognstads bok s. 15. Siste del av avsnittet som det siteres fra, og som ikke er gjengitt i Finansdepartementets brev, lyder slik:

"Med en slik terminologi [hvor begrepet opphavsrett ikke omfatter kapittel 5-rettighetene] betegner opphavsretten vernet for åndsverkene, atskilt fra de beslektede rettighetene. Praktisk sett kan det imidlertid være tungvint konsekvent å opprettholde et slikt terminologisk skille. Det er derfor heller ikke uvanlig å bruke betegnelsen opphavsrett slik at den omfatter både åndsverkbeskyttelsen og de nærstående rettigheter. Vi kan for så vidt tale om opphavsrett i egentlig forstand og opphavsrett i vid forstand. Denne boken vil omhandle opphavsretten i vid forstand."

Også Kulturdepartementet behandler ofte de rettigheter som åndsverkloven gir under ett, og da under betegnelsen opphavsrett (i vid forstand), jf. f.eks. Prop. 69 L (2014-2015) s. 7:

"Åndsverkloven gir opphavsmenn vern for sine verk. Det samme gjelder for nærstående rettighetshavere og deres prestasjoner (og det som i det følgende sies om opphavsrett og opphavsmenn, vil med mindre annet nevnes også gjelde for nærstående rettighetshavere og deres prestasjoner)."

Åndsverklovens system, herunder de hensyn som begrunner rettighetene og det nære forhold det ofte vil være rettighetene imellom, taler for at begrepene opphavsrett og åndsverk i mange tilfeller bør forstås slik at de også omfatter andre rettigheter og prestasjoner som vernes av loven. Om en igjen benytter musikkfeltet som eksempel, vil opphavsrettslig terminologi ofte innebære at det med bruken av begrepet opphavsrett ikke bare siktes til rettighetene til komponisten (opphavsrett i snever forstand), men også rettighetene til artisten og produsenten (opphavsrett i vid forstand).

Tolkingen av merverdiavgiftsloven må skje med utgangspunkt i merverdiavgiftslovens regler, men den må som nevnt ses i sammenheng med åndsverkloven, jf. NOU 2008: 7 s. 62:

---

³ Bakgrunnen for dette er kravet til såkalt verkshøyde, som innebærer at verket må ha preg av noe nytt og originalt og være uttrykk for en individuell og skapende åndsinnsetning, og at det bare er fysiske personer som kan yte slik innsats.

"Vurderingen av om en omsetning er unntatt etter merverdiavgiftsloven er i praksis begrenset til en vurdering av om det som omsettes er et åndsverk som er opphavsrettslig beskyttet etter åndsverkloven [...]."

Den tolking av åndsverkloven som Finansdepartementet gir uttrykk for i sitt brev, er riktig i den forstand at åndsverkloven § 45b ikke gjelder opphavsrett til et åndsverk i snever forstand. Basert på ovenstående gjennomgang av åndsverklovens system, taler imidlertid gode grunner for å legge en videre forståelse til grunn, slik at også vederlag etter § 45b omfattes, og så vidt vi kan se tyder bestemmelsen i merverdiavgiftsloven § 3-7 andre ledd også på at lovgiver har villet unnta virksomheten til flere rettighetshavere enn opphavsmennene:

"Omsetning og formidling av tjenester i form av kunstnerisk framføring av åndsverk er unntatt fra loven. Unntaket omfatter også tjenester som er en integrert og nødvendig del av framføringen."

Bestemmelsen i § 3-7 andre ledd første punktum omfatter de utøvende kunstnere/artister som også er omfattet av Gramo-ordningen – og på lignende vis som produsenter er gitt vern i åndsverkloven § 45, er tjenester som er en integrert og nødvendig del av fremføringen omfattet av bestemmelsen i § 3-7 andre ledd andre punktum. Bestemmelsen kan synes mer rettet mot live-opptredener enn tjenester som tilbys i etterkant av plateinnspillinger, men likebehandling av sammenlignbare aktører på feltet synes uansett å ha vært en målsetning, jf. NOU 2008: 7 s. 60:

"Fordi det kunne oppstå kompliserte avgrensningsspørsmål ved å innføre en delvis avgiftsplikt på disse områdene, ble også mer kommersielle virksomheter omfattet av unntakene. Hensynet til å oppnå nøytralitet i regelverket tilsa også at de ulike aktørene i størst mulig grad ble underlagt like regler."

Også følgende uttalelse fra samme utredning s. 63 kan tyde på at unntakene i merverdiavgiftsloven er ment å dekke rettigheter etter åndsverkloven generelt, og ikke bare opphavsrett i snever forstand (våre understrekninger):

"Patentrettigheter, mønsterrettigheter, varemerkerettigheter mv. omfattes ikke av åndsverkloven, men nyter beskyttelse etter andre regelverk. Omsetning av slike rettigheter er derfor ikke omfattet av unntaket i merverdiavgiftsloven § 5 første ledd nr. 1 bokstav a, men avgiftspliktig etter de alminnelige regler."

Overordnet om de nærstående rettigheter

I høringsnotatet om ny åndsverklov uttales på s. 65 følgende om de nærstående rettigheter:

"Opphavsmannen til et verk gis i åndsverkloven en enerett til råde over verket ved å fremstille eksemplarer av det og ved å gjøre det tilgjengelig for allmennheten, enten ved spredning og visning av eksemplarer eller ved framføring. Tilsvarende enerett som loven gir opphavsmenn, er i stor grad også gitt innehavere av nærstående rettigheter. Reglene om de nærstående rettighetene finnes i §§ 42 til 45b i åndsverkloven 5. kapittel. Disse bestemmelsene regulerer rettigheter til utøvende kunstnere (§ 42), kataloger og databaser (§ 43), fotografiske bilder (§

43a), pressemeldinger (§ 44), tilvirkere (produsenter) av lydopptak og film (§ 45) og kringkastingsselskaper (§ 45a). I tillegg finnes det noen spesialregler som kun gjelder for utøvende kunstners rettigheter i lydopptak (§§ 42a- 42c), samt en bestemmelse om vederlagsrett for offentlig fremføring av lydopptak (§ 45b)."

Vi vil i det følgende gi en kort oversikt over hva disse rettighetene nærmere innebærer.

Utøvende kunstners rettigheter

Etter åndsverkloven § 42 har en utøvende kunstner enerett til å råde over sin fremføring av åndsverk og opptak av fremføringen på samme måte som en opphavsmann har enerett til å råde over sitt åndsverk. Begrepet "utøvende kunstner" omfatter musikere, sangere, skuespillere, dansere, dirigenter, sceneinstruktører og andre som gjennom sin kunst fremfører åndsverk.

Det er gjort begrensninger i eneretten når det gjelder retten til offentlig fremføring av lydopptak på annen måte enn ved såkalte på-forespørsel-tjenester. For slik fremføring gjelder § 45b, se nedenfor. Sondringen innebærer at offentlig fremføring av lydopptak ved kringkasting og for et tilstedeværende publikum (i restauranter og butikker mv.) er omfattet av Gramo-ordningen, jf. § 45b, mens offentlig overføring av lydopptak i tjenester hvor mottaker selv velger tid og sted for tilgang til opptaket (for eksempel i strømmetjenester som Spotify) er omfattet av eneretten. Det gjelder ingen tilsvarende begrensning for audiovisuelle opptak.

I tillegg til eneretten, er utøvende kunstnere gitt enkelte særskilte rettigheter i §§ 42a-42c. Disse kom som en følge av at vernetiden for lydopptak gjennom EU-regulering ble utvidet fra 50 til 70 år, og bestemmelsene ble innført i åndsverkloven med virkning fra 1. juli 2014. I § 42a gis en utøvende kunstner rett til å heve en avtale om rettigheter til lydopptak dersom produsenten ikke i tilstrekkelig grad bruker opptaket i de siste 20 årene av opptakets vernetid. Bestemmelsen i § 42b gir utøvende kunstnere som har overdratt rettigheter til et lydopptak til tilvirkeren mot betaling av et engangsvederlag, rett til et årlig tilleggsvederlag i de siste 20 årene av opptakets vernetid. Dersom det er inngått avtale om løpende vederlag, fastslår § 42c at verken forskuddsbetaling eller andre kontraktsmessige fradrag skal trekkes fra betalingene av det løpende vederlaget i de siste 20 årene av vernetiden.

Produsenters enerett

I likhet med eneretten som tilfaller utøvende kunstnere, gis tilvirkere/produsenter av lydopptak og film i § 45 enerett til å råde over opptaket på samme måte som en opphavsmann har rett til å råde over sitt åndsverk. For offentlig fremføring av lydopptak på annen måte enn ved på-forespørsel-tjenester, gjelder (i likhet med avgrensningen i § 42) en vederlagsrett etter § 45b. Eneretten til å gjøre et lydopptak tilgjengelig for allmennheten etter § 45 gjelder følgelig med den begrensning som følger av § 45b om vederlagsrett ved offentlig fremføring av opptaket. Heller ikke her gjelder det tilsvarende for fremføring av audiovisuelle opptak – offentlig fremføring av slike opptak er underlagt eneretten.

Vederlagsrett ved offentlig fremføring av lydopptak

Etter § 45b kan lydopptak av utøvende kunstners prestasjoner fremføres offentlig mot at det betales vederlag til tilvirkeren av opptaket og utøverne som deltar i det. Vederlaget kreves inn

og fordeles av Gramo, som er godkjent av departementet som organisasjon på området.⁴ Vederlagsretten omfatter enhver offentlig fremføring, herunder ved kringkasting, med mindre overføringen skjer på en slik måte at den enkelte selv kan velge tid og sted for tilgang til opptaket. Bestemmelsen gjelder heller ikke for lydfilm. Det som ikke omfattes av vederlagsretten, inngår som nevnt i utøvernes og tilvirkernes eneretter etter §§ 42 og 45.

Gramo og de vederlagspliktige skal forhandle om vederlagets størrelse. Om partene ikke blir enige, kan tvist bringes inn for departementet. Departementet kan (og vil normalt) overføre tvisten til Vederlagsnemnda. Også hver av partene kan kreve saken behandlet av nemnda.

Kringkastingsforetaks rettigheter

Åndsverkloven § 45a gjelder vern av kringkastingssendinger og omfatter de såkalte signalrettighetene. Etter bestemmelsen har kringkaster i realiteten enerett til å råde over sin kringkastingssending. Bestemmelsen gir bare rettigheter til signalet – ikke innholdet i sendingene. Rettighetene til innholdet, både etter første og femte kapittel, vil i utgangspunktet tilhøre andre enn kringkaster, men slik at kringkaster gjennom avtale gis rett til å kringkaste innholdet og eventuelt råde ytterligere over det.

Vern av kataloger og databaser

Åndsverkloven § 43 gir vern for databaser og lignende arbeider, og kan anses som et investeringsvern. Det er sammenstillinger av et større antall opplysninger som vernes, enten sammenstillingen er i form av et formular (for eksempel skjema), en katalog (for eksempel produktkatalog), en tabell (for eksempel rutetabell), et program (for eksempel systematiserte oversikter over arrangementer av forskjellig karakter) eller en database. Med database forstås en sammenstilling av verk, data og annet materiale, som er ordnet systematisk eller metodisk, og som kan konsulteres individuelt på elektronisk eller annen måte. Bakgrunnen for bestemmelsen er det legitime behov for vern som kan ligge i arbeidet med å samle inn og strukturere store mengder informasjon, samtidig som man ved et særskilt vern unngår et press på opphavsrettens verkshøydekrav. Etter § 43 fjerde ledd kan imidlertid et katalogvern suppleres av et opphavsrettslig vern: *"Er arbeid som nevnt foran, helt eller for en del gjenstand for opphavsrett, kan også denne gjøres gjeldende."*

Eneretten til fotografiske bilder

Åndsverkloven § 43a gir vern av fotografiske bilder. Vernet supplerer et eventuelt opphavsrettslig vern av fotografi, jf. bestemmelsen i siste ledd: *"Er et fotografi gjenstand for opphavsrett, kan også denne gjøres gjeldende."* Ett og samme fotografi kan følgelig både vernes som åndsverk (fotografisk verk) etter åndsverkloven § 1 og som fotografisk bilde etter § 43a.

Tradisjonelt er det fotografiske bildet blitt definert ut fra tekniske kriterier (i motsetning til kriterier som originalitet og uttrykk for selvstendig skaperevne, som må oppfylles om bildet skal kvalifisere som fotografisk verk etter åndsverkloven § 1). Definisjonen er enkel å anvende da den i utgangspunktet ikke forutsetter noen kunstnerisk vurdering av resultatet; det

---

⁴ Organisasjonen Norwaco er godkjent av departementet til å kreve inn og fordele den del av vederlaget som gjelder videresending.

avgjørende er å stadfeste at det dreier seg om et bilde som er blitt til ved lysbølgers innvirkning på lysfølsomt materiale.

I høringsnotatet om ny åndsverklov uttales på s. 103 at kategoriseringen som henholdsvis fotografisk verk eller fotografisk bilde har liten praktisk betydning ut over spørsmålet om vernetid. Det vises også til Ot.prp. nr. 54 (1994-95) s. 8, hvor følgende fremgår:

"Departementet antar imidlertid at rettstilstanden med to typer fotografier sjelden vil avstedkomme sondringsproblemer da vernets innhold langt på vei er identisk for begge kategorier. Det er først og fremst vernetidens lengde som vil avspeile forskjellen i vernet av de to kategorier fotografier."

Om en ved anvendelsen av merverdiavgiftsloven legger en snever forståelse av begrepet opphavsrett til grunn, vil imidlertid sondringen også få betydning for spørsmålet om avgiftsplikt, ved at omsetning av rettigheter til fotografiske bilder vil være avgiftspliktig, mens omsetning av rettigheter til fotografiske verk ikke vil være det. En må dermed foreta en vurdering av bl.a. verkshøyde for å kunne ta stilling til spørsmålet om avgiftsplikt etter merverdiavgiftsloven. Tilsvarende vil gjelde for databaser som også nyter opphavsrettslig beskyttelse, jf. åndsverkloven § 43 fjerde ledd og omtale ovenfor.

Vern av pressemeldinger

Gjeldende § 44 i åndsverkloven gir et tidsbegrenset vern av pressemeldinger og bygger på en tilsvarende bestemmelse i lov om åndsverker av 6. juni 1930 nr. 17. Det som vernes er ikke selve nyheten, men det å *"bemektige seg nyheten fra denne kilde"*, jf. Ot.prp. nr. 26 (1959-60) s. 98. Hvis nyheten fremskaffes fra annen kilde, vil dermed ikke bestemmelsen være til hinder for tilgjengeliggjøring. Bestemmelsen gir altså en form for konkurranserettslig vern av pressemeldinger, begrenset til 16 timer.

Utviklingen innen informasjonsteknologi og kommunikasjon har medført at bestemmelsen om vern av pressemeldinger ikke lenger har nevneverdig praktisk betydning. Selv om vernet er begrenset i tid, står også en bestemmelse som ikke tillater formidling av nyheter fra en bestemt kilde i et visst motsetningsforhold til ytrings- og informasjonsfriheten. Bestemmelsen foreslås derfor i høringsnotatet om ny åndsverklov opphevet, jf. s. 104-105.

Oppsummering og konklusjon

Etter vår vurdering tilsier premisset om at merverdiavgiftsloven § 3-7 fjerde ledd skal tolkes i lys av åndsverklovens regler, at en ikke legger en snever forståelse av begrepet opphavsrett til grunn. Dette følger etter vårt syn av åndsverklovens system, herunder de hensyn som begrunner rettighetene og det nære forhold det ofte vil være rettighetene imellom. Om en legger en videre forståelse av opphavsrettsbegrepet til grunn, slik at også åndsverkloven § 45b omfattes, vil skillet mellom fysiske og juridiske personer ikke være relevant som selvstendig kriterium for om en er omfattet av unntaket eller ikke, siden også juridiske personer kan ha originære rettigheter etter åndsverkloven femte kapittel. I relasjon til de nærstående rettighetshavere på musikkfeltet og vederlagsretten etter åndsverkloven § 45b, synes det også relevant å vurdere bestemmelsen i § 3-7 andre ledd.

Argumenter i åndsverkloven mot å legge en snever forståelse til grunn, viser seg også utenfor musikkfeltet, jf. ovenfor om bl.a. fotografiske bilder som kan ha vern etter både første og femte kapittel. Om en her legger en snever forståelse til grunn, kan spørsmålet om avgiftsplikt først tas stilling til etter en vurdering av bl.a. verkshøydekravet. Ved omsetning av rettigheter til flere fotografiske bilder under ett, kan resultatet bli delvis avgiftsplikt, hvor avgiftsplikten vil avhenge av om det enkelte bilde oppfyller kravene til verkshøyde eller ikke. Dette kan synes å stå i en viss kontrast til det ovenfor siterte avsnittet fra NOU 2008: 7 s. 60, hvor kompliserte avgrensningsspørsmål ved delvis avgiftsplikt nettopp var noe man ville unngå, og hvor man i stedet vektla hensynet til nøytralitet i regelverket og likebehandling av de ulike aktørene. Om en legger en videre forståelse av opphavsrettsbegrepet til grunn, vil en slippe flere av disse avgrensningsspørsmålene.

Om en slik vid forståelse derimot er vanskelig å harmonere med bestemmelsenes ordlyd, vil det kanskje være naturlig å vurdere lovendring, med mindre det finnes forhold i relasjon til spørsmålet om merverdiavgiftsbelastning som på musikkfeltet tilsier ulik behandling av opphavsmenn, utøvende kunstnere og produsenter. Det samme vil gjelde for det øvrige opphavsrettsområdet. Også for det tilfelle at en vid forståelse av opphavsrettsbegrepet lar seg harmonere med ordlyden i merverdiavgiftsloven, vil en lovendring kunne bidra til større grad av klarhet i regelverket.

***

Vi håper dette besvarer Finansdepartementets henvendelse tilfredsstillende, vi er uansett tilgjengelige for videre oppfølging.

Siden Gramo også har engasjert seg i saken overfor Kulturdepartementet, settes de som kopimottaker av dette brev.

Med hilsen

Bengt O. Hermansen (e.f.)
avdelingsdirektør

Tore Magnus Bruaset
seniorrådgiver

Dette dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen håndskreven signatur.

GRAMO